

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ:

Η ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΠΟΛΕΜΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ (1991-2022)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Τώρα που υποχώρησαν τα κρούσματα, ήρθε ο πόλεμος!», αναφώνησαν έντρομοι οι τηλεθεατές. Έτσι, στα τέλη του περασμένου Φλεβάρη, την κατάσταση έκτακτης ανάγκης με τον τίτλο «πανδημία», ακολούθησε ο πόλεμος στην Ουκρανία. Ο πόλεμος με έναν «αόρατο εχθρό» μετατράπηκε σε ένα κανονικό πόλεμο με μια απaráμιλλη φυσικότητα. Την ίδια στιγμή, ο πληθωρισμός, η ενεργειακή και η διατροφική κρίση μπήκαν μέσα στο λεξιλόγιο της νέα κανονικότητας αντικαθιστώντας τα κρούσματα και τους διασωληνωμένους. Τουλάχιστον προς το παρόν.

Εξαρχής, η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία δεν έγινε αντιληπτή από κανέναν ειδικό του κράτους ως μία επιμέρους περιφερειακή σύγκρουση. Αντιθέτως, έγινε αντιληπτή ως κομμάτι μιας παγκόσμιας σύγκρουσης στην οποία όλα τα κράτη καλούνται να λάβουν θέση: από την «σωστή» ή την «λάθος πλευρά της ιστορίας». Μιας παγκόσμιας σύγκρουσης που σέρνεται εδώ και δεκαετίες μεταμφιεσμένη σε οτιδήποτε εκτός από αυτό που πραγματικά είναι: η μέγιστη στιγμή καταστροφικότητας του καπιταλιστικού κόσμου. Αρκεί οι βόμβες να πέφτουν στα κεφάλια των άλλων, των οποίων η ζωή κοστίζει λιγότερο από την ζωή των λευκών πρωτοκοσμικών.

Είκοσι πέντε και πλέον χρόνια μετά τους πολέμους στη Γιουγκοσλαβία, η επιστροφή της πολεμικής καταστροφικότητας στη Γηραιά Ήπειρο με μεγαλύτερη ένταση, αποτελεί με πολλούς τρόπους ένα σημείο καμπής. Καταρχήν για την παγκόσμια σύγκρουση αυτή καθαυτή. Από τον μανιασμένο εμπορικό πόλεμο με επίκεντρο την Κίνα των τελευταίων ετών με την «πανδημία», το κέντρο βάρους επέστρεψε πάλι στην Ευρώπη. Οι ενεργειακές διευθετήσεις που κρατούσαν στα πόδια του αυτό το οικοδόμημα που λέγεται Ευρωπαϊκή Ένωση δέχθηκαν νέα χτυπήματα. Τα ευρωπαϊκά κράτη παρουσιάζονται ως ενωμένα, ενώ στην πραγματικότητα είναι βαθιά διαιρεμένα.

Στα παρακάτω δεν θα ασχοληθούμε ούτε με τον ρωσοουκρανικό πόλεμο, ούτε με την γενικότερη παγκόσμια σύγκρουση. Όχι γιατί είναι αδιάφορα και άνευ σημασίας ζητήματα, αλλά γιατί αυτό που επείγει είναι να κατανοήσουμε τον τρόπο με τον οποίο το ελληνικό κράτος προετοιμάζεται για τη συμμετοχή του στην παγκόσμια σύγκρουση, καθώς και το ποιες είναι οι κοινωνικές και πολιτικές συνέπειες αυτής της διαδικασίας. Αυτή η προετοιμασία δεν είναι τωρινή, έχει βάθος χρόνου τριών τουλάχιστον δεκαετιών, αν θεωρήσουμε ότι σταμάτησε ποτέ. Όλα τα κράτη προετοιμάζονται με τον δικό τους τρόπο για την συμμετοχή τους στην παγκόσμια σύγκρουση. Η ιστορία αυτής της προετοιμασίας με τις τεχνικές απόκρυψης και συσκοτίσης, τις μεταμφιέσεις και διαστρεβλώσεις, την παροχή υλικών κινήτρων αλλά και την επιβολή ωμού καταναγκασμού, τις αφηγήσεις της και τις ιδέες της, είναι πλούσια και διδακτική.

ΜΕΡΟΣ Α':

Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ: ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (1991-2022)

1. Δεν ήταν μεμονωμένα συμβάντα (1991-2022)

Η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης και του ανατολικού μπλοκ συνολικά το 1991 άλλαξε δραματικά τα δεδομένα των διακρατικών ανταγωνισμών. Οι ΗΠΑ βρέθηκαν ξαφνικά άνευ αντιπάλου και δεν άργησαν να αρπάξουν την ευκαιρία πραγματοποιώντας την πρώτη επέμβαση στον Περσικό Κόλπο το 1991. Η επίσημη αφήγηση, που διαμορφώθηκε με την καίρια αριστερή συμμετοχή, μιλούσε για έναν πόλεμο που γίνεται «για τα πετρέλαια». Ένα χρόνο αργότερα, το 1992, οι ΗΠΑ εισέβαλαν στη Σομαλία ως επικεφαλής μιας «ειρηνευτικής αποστολής» του ΟΗΕ. Η διάλυση του γιουγκοσλαβικού κράτους την τριετία 1992 ως 1995, έφερε τον πόλεμο για πρώτη φορά ξανά στην Ευρώπη ύστερα από το τέλος του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου. Λόγω εγγύτητας και συμμετοχής του ελληνικού κράτους, μας επέτρεψε να κατανοήσουμε ότι η βαρβαρότητα επέστρεφε ραγδαία στο εσωτερικό της Δύσης, έστω και αν το επίκεντρο ήταν αυτό το διχασμένο και πολυτάραχο ευρωπαϊκό κομμάτι που ονομάζεται Βαλκάνια.

Το ρωσικό κράτος, ο σκληρός πυρήνας της πάλαι ποτέ Σοβιετικής Ένωσης, βρέθηκε μετά το 1991 απογυμνωμένο από το γεωπολιτικό μαξιλάρι που του προσέφεραν τα πρώην κράτη-δορυφόροι, καθώς και πολλές από τις πρώην σοσιαλιστικές δημοκρατίες που εν τω μεταξύ είχαν μετατραπεί σε ανεξάρτητα κράτη. Κάποιες από αυτές τις πρώην δημοκρατίες που αποφάσισαν να χαράξουν ανεξάρτητη πολιτική, θεωρήθηκαν στρατηγική απειλή για την Μόσχα. Οι δύο ανηλεείς επεμβάσεις των Ρώσων στην Τσετσενία το 1995 και το 1999 έδειξαν ότι η Μόσχα δεν επρόκειτο να ανεχτεί περαιτέρω μείωση της ισχύος της.

Το 1999 οι ΗΠΑ εξαπέλυσαν μία μεγάλη επιχείρηση βομβαρδισμών του κράτους της Σερβίας με αφορμή την παρέμβαση της Σερβίας στην περιοχή του Κοσόβου. Τα ελληνικά μήντια της εποχής άφηναν να εννοηθεί ότι οι βομβαρδισμοί εν πολλοίς οφείλονταν στο γνήσιο αντιιμπεριαλισμό του «σέρβικου λαού» και του ηγέτη του Σλόμπονταν Μιλόσεβιτς. Επιπλέον, με μια γεμάτη νόημα κίνηση, οι αμερικανοί βομβάρδισαν «κατά λάθος» την κινεζική πρεσβεία στο Βελιγράδι.

Στην αυγή του 21ου αιώνα, η καπιταλιστική δύση σταμάτησε να παριστάνει επισήμως ότι δε διεξάγει πόλεμο και μετά την πτώση των δίδυμων πύργων κήρυξε τον «πόλεμο ενάντια στην τρομοκρατία». Έτσι είχαμε την ει-

σβολή στο Αφγανιστάν το 2001, όπου συνάντησαν αυτή τη φορά ως εχθρούς τους πρώην φίλους τους μουτζαχεντίν, κυνηγώντας, σύμφωνα με την επίσημη εκδοχή, αυτούς που δυο δεκαετίες πιο πριν έριχναν αφειδώς λεφτά για να «πνίξουν τους ρώσους στην αφγανική παγίδα». Δύο χρόνια αργότερα, το 2003, σειρά είχε το Ιράκ που δήθεν είχε όπλα μαζικής καταστροφής... αλλά τελικά δεν είχε. Η διάλυση της Μέσης Ανατολής ξεκινούσε, ενώ η αριστερά συνέχιζε να μας λέει ότι όλα γίνονταν «για τα πετρέλαια».

Το 2008, το κράτος της Γεωργίας δέχθηκε τη ρωσική επίθεση γιατί ο Πούτιν είναι φιλοπόλεμος και βάρβαρος. Εν τω μεταξύ, οι ΗΠΑ, επικεφαλής μιας «συμμαχίας προθύμων», διέλυσαν το κράτος της Λιβύης ενώ την ίδια χρονιά ξεκίνησε ο συριακός εμφύλιος ο οποίος με αμερικανική υποβοήθηση κατέληξε στην ουσιαστική διάλυση του κράτους που στέγαζε τη μοναδική ναυτική βάση των ρώσων στη Μεσόγειο. Έτσι φτάνουμε στο 2014, όταν με αφορμή την εμφύλια σύρραξη μεταξύ ουκρανών και ρωσόφωνων στην Ουκρανία, η Μόσχα εισέβαλε και προσάρτησε την κρίσιμη γεωστρατηγικά περιοχή της Κριμαίας.

Κοινό χαρακτηριστικό όλων των πολεμικών διενέξεων που προαναφέρθηκαν είναι ότι παραμένουν ως ζητήματα ανοικτά, περιμένοντας την επόμενη αναζωπύρωσή τους. Εννοείται ότι, σύμφωνα με την κυρίαρχη αφήγηση, όλα αυτά τα πολεμικά μέτωπα δε συνδέονται με κανένα τρόπο και δεν είναι κομμάτι μιας σαφούς και ενιαίας στρατηγικής ούτε από την πλευρά των ΗΠΑ ούτε από τους Ρώσους. Τριάντα χρόνια τώρα η αριστερά και η δεξιά του κράτους έχουν σκαρφαστεί κάθε πιθανή και απίθανη δικαιολογία έτσι ώστε να παραμένει ασαφής, θολή και ακατανόητη η πραγματική φύση της πλανητικής σύγκρουσης. Με την έκδοση της μπροσουράς «Η Στρατηγική της Ανατολικής Μεσογείου» το 2015 προσπαθήσαμε να ανασυγκροτήσουμε την σύγκρουση αυτή κάνοντας ένα απλό βήμα: βάζοντάς τες πάνω στον χάρτη.¹

Το αποτέλεσμα ήταν εντυπωσιακό. Αυτό το οποίο διαγράφεται από τη γεωγραφική κατανομή των συγκρούσεων είναι κατά βάση μία ευρεία ζώνη που περικυκλώνει τη Ρωσία και την Κίνα. Θα έπρεπε να είναι αναμενόμενο. Το αμερικανικό κράτος θέλει να διατηρήσει την πολιτική και οικονομική ηγεμονία που κατέκτησε με τα όπλα στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Ξέρει ότι οι παραδοσιακοί εχθροί του είναι τα κράτη αυτά που μπορούν να αμφισβητήσουν τη θαλάσσια κυριαρχία του. Για τον λόγο αυτό, οι ΗΠΑ δεν θέλουν να επιτρέψουν την ανάδυση οποιουδήποτε ανταγωνιστή. Δεν τα βγάλαμε όλα αυτά από το μυαλό μας. Όταν αριστεροί και δεξιοί, ντόπιοι και διεθνείς αναλυτές, δεν σερβίρουν στην πλέμπα σκοτάδια και σύγχυση, συζητούν μεταξύ τους, με πραγματικούς όρους, για την παγκόσμια σύγκρουση. Πράγματι, όλες οι πολεμικές συγκρούσεις εδώ και 30 χρόνια δεν ήταν «μεμονωμένα συμβάντα» αλλά κομμάτια μιας ενιαίας στρατηγικής. Ονομάζεται στρατηγική της ανάσχεσης και έχει σαν σκοπό να εμποδίσει την ανάδυση οποιασδήποτε δύναμης μπορεί να εγειρεί αξιώσεις ναυτικής ισχύος στους ωκεανούς του πλανήτη. Το 1947, δύο χρόνια μόλις μετά το τέλος του πολέμου, ο αμερικανός διπλωμάτης Τζόρτζ Κέναν έγραψε ένα άρθρο στο περιοδικό *Foreign Affairs* με τίτλο «Οι πηγές της σοβιετικής συμπεριφοράς». Εκεί ανέφερε:

Σε αυτές τις συνθήκες είναι σαφές ότι το βασικό στοιχείο οποιασδήποτε πολιτικής των ΗΠΑ απέναντι στην Σοβιετική Ένωση, πρέπει να είναι μακροπρόθεσμη, υπομονετική αλλά ακλόνητη και με επαγρύπνηση να ανασχέσει τις ρωσικές επεκτατικές τάσεις.²

Ο Κέναν θεωρείται ένας από τους πρώιμους θεμελιωτές της αμερικανικής ψυχροπολεμικής στρατηγικής και η ανάσχεση του σοβιετικού κράτους ήταν από τις προτεραιότητές του. Η πολιτική αυτή επισήμως κράτησε μέχρι το τέλος του ψυχρού πολέμου, αλλά στην πραγματικότητα συνεχίστηκε την δεκαετία του '90 και μετέπειτα.

Το 2007, λίγο πριν εκλεγεί πρόεδρος της Ουκρανίας, η Γιούλια Τιμοσένκο, πρώην ηγέτιδα της «πορτοκαλί επανάστασης» στη χώρα, έγραψε σε ένα άρθρο πάλι στο *Foreign Affairs*, μιμούμενη το στυλ και τις παραινήσεις του Κέναν, ότι είναι επιτακτική ανάγκη μια νέα στρατηγική ανάσχεσης της Ρωσίας αφού η τελευταία είχε ανακτήσει την ισχύ της μετά την χαοτική κατάσταση της δεκαετίας του 90.³ Μερικά χρόνια αργότερα, ο «άρχοντας του σκότους» Β. Πούτιν επαναλάμβανε τα ίδια: «Η πολιτική της ανάσχεσης δεν είναι χθεσινή εφεύρεση. Εφαρμόζεται ενάντια στη χώρα μας εδώ και πολλά χρόνια, από πάντα, επί δεκαετίες αν όχι από αιώνες».⁴

Ένας από τους κύριους στόχους των κρατικών αφηγήσεων είναι κανείς από τους υπηκόους να μην καταλαβαίνει τίποτα. Ο χαρακτήρας, η φύση και η κεντρικότητα της πλανητικής σύγκρουσης στην παγκόσμια πολιτική την καθιστούν ένα από τα ζητήματα όπου πρέπει να υπάρχει απόλυτο σκοτάδι. Το ίδιο σκοτάδι που απλώθηκε πρόσφατα με την κρατική στρατηγική που ονομάστηκε «πανδημία».

2. Η κατάρρευση της παγκοσμιοποίησης, ο εμπορικός πόλεμος και ο «φονικός» ιός

Αν ο ένας στόχος της δυτικής ανάσχεσης είναι η Ρωσία, ο άλλος είναι η Κίνα. Μάλιστα, τουλάχιστον τα τελευταία δέκα χρόνια, η ανάσχεση της Κίνας προβάλλει ως η σημαντικότερη προτεραιότητα της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής. Το κινεζικό κράτος ενσωματώθηκε στην δυτική καπιταλιστική αγορά με τις ευλογίες των ΗΠΑ και μετατράπηκε σε σύντομο χρονικό διάστημα σε

εργοστάσιο του πλανήτη. Αυτή η άνοδος της οικονομικής, πολιτικής και στρατιωτικής επιρροής της Κίνας, η οποία μέχρι το τέλος του 2030 μπορεί και να ξεπεράσει το ΑΕΠ των ΗΠΑ, έχει οδηγήσει την αντικινηζική ρητορική σε παροξυσμό ήδη από το 2017.

Ο εμπορικός πόλεμος που οι ΗΠΑ εξαπέλυσαν εναντίον της Κίνας ήταν και είναι κομμάτι της παγκόσμιας σύγκρουσης. Οι κινέζοι απάντησαν στις πιέσεις των ΗΠΑ με την στρατηγική της «πανδημίας», για την οποία διαθέτουν το κοπιράιτ. Ο εμπορικός πόλεμος που ακολούθησε την «εξάπλωση του φονικού ιού» έχει οδηγήσει σε μία γιγαντιαία αντιστροφή της παγκοσμιοποίησης, διαδικασία που ήδη συμβαίνει εδώ και καιρό, αλλά τώρα επιταχύνθηκε ραγδαία.

Όλα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω είναι η βαριά κληρονομιά που αντιμετωπίζουν οι δυτικές κοινωνίες και τα δυτικά κράτη σήμερα. Κράτη που προετοιμάζονται πυρετωδώς για την επόμενη φάση της όξυνσης της παγκόσμιας σύγκρουσης, ακολουθώντας το καθένα τα δικά του συμφέροντα και τις δικές του προτεραιότητες. Όλα όμως χτίζοντας νέες αφηγήσεις για την πολεμική προετοιμασία.

1. «Η Στρατηγική της ανατολικής Μεσογείου», Autonomie Antifa, 2015, σελ.91.

2. George Kennan, "The Sources of Soviet Conduct", *Foreign Affairs*, Ιούλιος 1947.

3. Yuliya Tymoshenko, "Containing Russia", *Foreign Affairs*, Μάιος/ Ιούνιος 2007.

4. Β. Πούτιν, «Ετήσιο Μήνυμα προς το Ρωσικό Έθνος», 4/12/2004, παρατίθεται στο «Η Στρατηγική της ανατολικής Μεσογείου» ό.π. σελ.87.

ΜΕΡΟΣ Β':

ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ ΤΟΥ 20^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ

Για άλλη μια φορά στην καπιταλιστική ιστορία τα αφεντικά μας πολεμούν και ταυτόχρονα προετοιμάζουν εμάς και τις κοινωνίες μας για αυτόν τον πόλεμο. Και σε αντίθεση με εμάς, που τείνουμε να ξεχνάμε τα όσα συνέβησαν πριν από έξι μήνες, τα αφεντικά μας θυμούνται. Θυμούνται αιώνες πίσω. Γιατί έχουν εμπειρία αιώνων στον πόλεμο, την προετοιμασία του, τα προβλήματα του. Έχουν εμπειρία αιώνων στις αφηγήσεις και τις μεθόδους που χρησιμοποιούν για να κινητοποιήσουν τις κοινωνίες στο σφαγείο του πολέμου και στις οικονομίες που στήνουν για να οργανώσουν παραγωγικά το σφαγείο αυτό. Έχουν εμπειρία αιώνων στην οργάνωση της καταστροφής και του θανάτου. Αυτή την εμπειρία θα προσπαθήσουμε να εξιστορήσουμε παρακάτω.

1. Ο φορντικός πόλεμος και οι ανάγκες του

Οι δύο μεγάλοι πόλεμοι του εικοστού αιώνα ήταν καπιταλιστικοί φορντικοί πόλεμοι. Ο φορντικός πόλεμος δε συνίστατο στη σύγκρουση αντίπαλων στρατών, αλλά στη σύγκρουση αντίπαλων παραγωγικών δυνατοτήτων. Δηλαδή ήταν πόλεμοι όπου σύσσωμες οι κοινωνικές παραγωγικές δυνατότητες μετατράπηκαν και προσανατολίστηκαν σε δυνατότητες παραγωγής θανάτου. Για τις ανάγκες του πολέμου συντελέστηκε μια διαδικασία που άλλαξε τις εργασιακές σχέσεις, τη λειτουργία της οικογένειας, τις καταναλωτικές συνήθειες, τις έμφυλες σχέσεις και κάθε άλλη πτυχή της καθημερινής ζωής. Συντελέστηκε «μια κοινωνική μεταμόρφωση τόσο εντυπωσιακή όσο η μεταμόρφωση των εντόμων στο κουκούλι τους».¹

Ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος δεν ήταν απλά ένας πόλεμος μαζικών στρατών εναντίον μαζικών στρατών. Δεν ήταν απλά ένας πόλεμος μαζικής ανθρωποσφαγής, όπου εκατομμύρια φαντάροι έχασαν τη ζωή τους. Ήταν και ένας πόλεμος παραγωγικών δυνατοτήτων. Ήταν ένας πόλεμος όπου η πρωτοφανής παραγωγικότητα των αλυσίδων συναρμολόγησης των φορντικών εργοστασίων, έχοντας πρώτα μετατραπεί σε εκατομμύρια οβίδες πυροβολικού, εκφραζόταν ως καθημερινό μακελειό εκατομμυρίων ανθρώπων. Το 1912 στη Γερμανία η βιομηχανία Κρουπ, ο βασιλιάς των κανονιών, απασχολούσε 70.000 εργάτες στην αλυσίδα παραγωγής όπλων.² Οι εργάτες στα εργοστάσια δούλευαν δύο και τρεις βάρδιες. Οι γυναίκες βγήκαν απ' το σπίτι και μπήκαν κι αυτές στα εργοστάσια. Στο τέλος του πολέμου, οι Γάλλοι είχαν φτάσει να παράγουν 200.000 οβίδες την ημέρα.³

Γυναίκες Εργάτριες γεμίζουν οβίδες κατά τη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου.